

Tednik

Učiteljski Tovariš.

Glasiló avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 31.

V Ljubljani, 3. velikega srpana 1906.

XLVI. leto.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja vsak petek. Ako je na ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Idriji. Naročnino prejema Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Oglasi in poslanice stanejo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{3}$ strani 10 K, $\frac{1}{4}$ strani 8 K, $\frac{1}{8}$ strani 4 K; manjši inserati po 30 h petit-vrsta. Večkratno objavlanje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Vsebina: Poziv. — Značilna obsodba. — Naš denarni zavod. — Edino pravo sodišče. — Učiteljevo delovanje izven šole. — K peticiji istrskega učiteljstva za izboljšanje njegovih razmer. — Čudovita naglica. — Risanje v ljudski šoli po sedanjih zahtevah. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Razgled po šolskem svetu. — Listnica uredništva. — Uradni razpisi učiteljskih služb. — Inserati.

POZIV.

Poročilo tovariša Ivana Šege o slovanski avstrijski učiteljski zvezi, posebno pa točka o prireditvah slovanskih vseučiliških tečajev za ljudskošolsko učiteljstvo pri letošnji glavni skupščini „Zaveze“ v Šoštanju je našlo krepak odmev med vrlimi našimi severnimi brati Čehi. — Kakor posnemljemo iz časniških poročil in zasebnih pisem, bi bili nekateri češki vseučiliški profesorji pripravljeni prirediti prihodnje leto, t. j. v počitnicah l. 1907, prvi češko-slovenski vseučiliški tečaj za ljudskošolsko učiteljstvo v Ljubljani.

Z ozirom na to pozivlja podpisani odbor vse ono slovensko učiteljstvo širom slovenskega ozemlja, ki se meni udeležiti tega tečaja, da se poprime z vso vnemo učenja češkega jezika. Odbor je prepričan, da se v teku enega leta učiteljstvo ob znani marljivosti lahko priuči toliko češčini, da bo z lahkoto prisostvovalo vsem predavanjem požrtvovalnih čeških vseučiliških profesorjev.

Pokažimo svetu, da stremimo za pravim napredkom, da hrepenimo po razširjenju svojega duševnega obzorja.

O nadaljnih tozadevnih korakih bo podpisani odbor pravočasno poročal.

Pripravljalni odbor za snovanje „Slovanske avstrijske učiteljske zveze“

v Ljubljani, dne 31. julija 1906.

E. Gangl s. r.

L. Jelenc s. r.

Iv. Šega s. r.

Značilna obsodba.

Bolj in bolj se trgajo one predpotopne, okostnele vezi, ki ovirajo naše šolstvo, da se ne more pospeti na višek svoje popolnosti.

Na Bledu se je zgodil slučaj, ki mora zbuditi veliko veselje med slovenskim učiteljstvom, zakaj ta slučaj je dal slovenskemu učiteljstvu v roke bič, s katerim bo lahko nagnalo vse one zahrbtnje denuncijante, ki so do sedaj mislili, da so sankrosanktni, ker jih varuje — uradna imuniteta.

Dogodek ima to-le zgodovino:

Na Bledu je štirirazrednica. Med tamošnjim učiteljstvom vlada najboljša harmonija. In ta harmonija ni ugajala nekaterim ljudem, in skovali so velikansko anonimno ovadbo, ki jo je podpisal in odposlal — brez vednosti in potrdila drugih članov krajnega šol. sveta blejskega, predsednik tega krajnega šolskega sveta, ki je obenem slučajno tudi krajni šolski nadzornik.

Jedro te ovadbe je, da je bilo imenovano učiteljsko osobje res v preveč prijaznem razmerju med seboj in do drugih oseb in da njegovo moralno življenje ni bilo zgledno.

Posledica te ovadbe je bila disciplinarna preiskava, ki jo je vodil edino v to poklicana, prava oseba — c. kr. okraj. šol. nadzornik. Ker si je pa prizadeto učiteljstvo bilo v svesti, da živi v moderni Avstriji v XX. stoletju, kjer več ne obešajo in ne mrevarijo ljudi kakor v času svete inkvizicije brez vsakega zagovora, je kategorično zahtevalo to, na svoji časti tako obrekovano učiteljstvo, zvedeti ime dotičnega denuncijanta, da mu da najlepšo priliko dokazati resničnost ovadbe na pristojnem mestu, pred sodnijo.

C. kr. okrajno sodišče v Radovljici je bilo tako prepričano o istinitosti te ovadbe, da je obsodilo njenega pisca na globo 200 kron in povrnitev vseh kazenskih stroškov. S to razsodbo je dalo najlepše zadoščenje težko užaljenemu učiteljstvu na Bledu.

Obsojeni pisec te ovadbe se ni zadovoljil z eno blamažo, poiskal si je še drugo. Nastopil je pot pritožbe. A tudi c. kr. deželno sodišče je bilo onega mnenja kakor okrajno sodišče; le s tem razločkom, da je znižalo prvotno kazen 200 kron na 100 kron, upošteva je moment, da bodo tozadevni pravni stroški presežali prvotne stroške najmanj za 100 kron.

Ta povsem umestna obsodba je dala povod gorečemu zagovorniku pičlega klerikalnega učiteljstva, „Slovenca“, da je objavil v svojih predalih uvodnik (v št. 146. z dne 28. junija t. l.) pod naslovom: „Krajni šolski nadzorniki v nevarnosti“.

Imenovani uvodnik, pisan le v „Slovenca“ lastnem žanru, razklada v bombastičnih frazah, kako mora zbuditi ta slučaj veliko nevoljo po vsej deželi, ker zadeva v prvi vrsti krajne šolske nadzornike, potem pa mora razburiti tudi starše (?!), ki so dolžni svoje otroke pošiljati v šolo.

Humbug, prazne fraze!

Ta slučaj je razburil edino le pobožne prijatelje šolstva in učiteljstva, zakaj ta slučaj je dal slovenskemu učitelstvu najboljšo sredstvo, tirati na edino pravo mesto — pred sodnijo — vse one zahrbtnne denuncijante, ki so do sedaj živeli v veri, da se zahrbtnemu denuncijantu ne more nič žalega storiti. Ta slučaj je iztrgal našim „prijateljem“ iz roke edino priljubljeno orožje, ki so ga do sedaj tako pogosto porabljali proti naprednemu učiteljstvu, hoteč ga ugonobiti. — To orožje je — zahrbtno denunciranje.

In to peče, boli!

Klerikalna stavba se ruši sicer polagoma, a dosledno.

„Slovenčevce“ peče dalje dejstvo, da nam je priborila to znamenito zmago slučajno učiteljska trojica, ki ne trobi v „Slovenčevce“ piščali, temveč stoji čvrsto v taboru naprednega učiteljstva.

Pekel in nebo pa je tista stranka klicala na pomoč tedaj, ko se je hotelo malce stopiti na prste človeku, ki sicer nosi naslov učitelja, a po krivem.

Slednjic bodi omenjeno na naslov „razburjene javnosti“ — ki tiči v „Slovenčevci“ redakeiji, da predpisuje ravno novi učni in šolski red, da vladaj med učiteljstvom prava harmonija, in § 120. tega reda naravnost zapoveduje učiteljstvu, da mora vladati prijazno razmerje med učiteljstvom in občani. — Tako razmerje pa utrja ugled učiteljstva, in tak ugled škoduje — naši prečastiti duhovščini.

In tu tiči tisti zajec! Tu je izvor „Slovenčevce“ jeze!

Toda kazni, kakor se vidi iz imenovanega slučaja, so še vse premajhne, da bi olajšale posameznim slovenskim učiteljem težko stališče, ki jim ga napravljajo posamezni podpihovanji krajni šolski nadzorniki. △

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

— registrovana zadruga z omejenim jamstvom. —

Promet do konca mal. srpana 1906 K 177.464.06.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Edino pravo stališče.

S Štajerskega.

Zadnji čas klerikalni celjski Herostrati srdito napadajo vodjo slov. okoliške šole v Celju ter njemu podrejene zavedne učitelje.

In zakaj? Ker niso šli nadzirati otrok h krščanskega nauka izkušnji, ki se je vršila v cerkvi ob navzočnosti škofa, ki je prišel birmovat.

Krščanski nauk opravlja katehet; posvetni učitelj se tu nima vmešati. Tudi nobeden šolski nadzornik ga nima nadzorovati! Katehet je podrejen in odgovoren le duhovskim oblastim, recimo: konzistoriju. — Kako naj zdaj učitelj pazi na otroke, kadar jih katehet izprašuje iz svojega predmeta?! Ali kak duhoven kdaj posvetnim učiteljem asistira, če jih nadzoruje okrajni ali dež. šl. nadzornik? — Kako morete torej zameriti učiteljem, da niso pripravljene vam asistirati! Oni pri vašem delu kratkoma nima česa opraviti, ker — ne smejo. Da bi vam pa bili za sluge, to, gospoda, pa absolutno ne gre! Časi tlačanstva so minili. Učitelji danes niso več mežnarji, niti podrejeni — duhovnikom. Ti časi — hvala Bogu — so bili! — Če hoče tedaj katehet imeti izkušnjo iz veronauka v cerkvi, dobro, naj jo ima; a nadzorstvo otrok naj oskrbi sam! Tudi odgovornost prevzame on sam! Kako to opravi, je njegova reč. —

To stališče je edino pravo in tega so se držali naši tovariši v Celju zadnjič vsi, razen — enega. Učiteljstvo, zapomni si to vsepovsod. —

Zdaj pa še nekaj! Zakaj so pa pravzaprav naši črni prijatelji ob tej priliki zagnali tak vik in krik? Le zato, da bi v javnosti pritisnili na razne naše nerazsodne sloje ter terorizovali naše učiteljstvo. „Spiritus movens“ celjske gonje je prof. Fon. On je pri šolski oblasti kar zahteval, naj se mu dokaže, da postopanje učiteljstva ni bilo nepostavno! „Sl. Nar.“ je nedavno o tem gospodu pisal, da je še dobro znan izza svojega bivanja v Novem mestu. Mi ga pa še imamo v dobrem spominu izza časa, ko je bil suplent na mariborskem učiteljskem. Tačas je ta „mladinoljub“ že vedno rad stikal — najrajši v temi! — po vseh kotih, da bi le mogel katerega dijakov ovaditi. Plemenito delo, ne? — Ta lepa manira mu je ostala. V Celju pa se je lotil — seveda na komando tamkajšnjega klerikalnega generalnega štaba — ubogih slov. učiteljev — jogrov. O jej! G. profesor, pometajte pred lastnim pragom, pojdite še — študirajte in — spokorite se! —

Učitelji slovenski, bodimo solidarni! Ne pustimo da bi se že vsak šušmar vtikal v naše zadeve! — Ali ne veste, kaj so rekli duhovniki lavantinske škofije, zbrani nedavno v Mariboru ob snovanju svoje „Zveze“? Ali niste nič čitali, kaj je tačas pisal o tem njihov monitér „Slovenec“? Tedaj so naši duhovniki slovesno izjavili, da oni nikakor kot veroučitelji ne priznavajo kakega šolskega vodstva, da niso odgovorni šolskim oblastvom, ampak le duhovskim, da protestujejo proti novemu šl. in uč. redu itd.

Vidite, tovariši, tako postopajo duhovniki. Mi učitelji pa bi jim morali delati usluge?! Če to še kdo stori med nami, potem sploh ne zasluži, da učiteljuje v sedanjem času! — Pa spodobnost, takt to zahtevata. . . Kaj nam mar škof! Ves rešpekt pred njegovim dostojanstvom, a kot učitelji ga ne pripoznavamo kot osebo, nam nadrejeno. Ali se mar pričejo duhovniki klanjat našim nadzornikom? —

Ne bodimo smešni! Spoštujmo se izprva sami, potem nas bodo vsaj rešpektirali naši nasprotniki. „Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti“. — **Mi pa nečemo biti podložni takim, ki nam nimajo nič velevali!** —

Radi bomo v šoli složno delali s kateheti, če bodo ti hoteli; a da bi jim bili sluge: ne, tega pa nikdar!

Star bojevnik.